

Körkort och kognitiv svikt

Allmänläkardagarna april 2026 – Alexander Selin/Armin Hashemi och Riitta Montgomery

Körkortsstatistik - Sverige 2024

7 milj körkort totalt

2 milj körkort hos >65 åringar

Flest i åldersgruppen 45-65 år (2,2 milj)

39 000 återkallades

19 000 (50%) pga överträdelse (t.ex. fortkörning)

7000 (18%) pga medicinska skäl

Vad säger körkortslagen och Transportstyrelsen?

5 § Om en läkare vid undersökning av en körkortshavare finner att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort, ska läkaren anmäla det till Transportstyrelsen. Innan anmälan görs ska läkaren underrätta körkortshavaren. Anmälan behöver inte göras om det finns anledning att anta att körkortshavaren kommer att följa läkarens tillsägelse att avstå från att köra körkortspliktigt fordon.

Om en läkare vid undersökning eller genomgång av journalhandlingar finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen.

Första och andra styckena gäller även den som har traktorkort.
Lag (2017:272).

1 kap. Inledande bestämmelser

Allmänt

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om

1. medicinska krav för innehav av körkortstillstånd, körkort, traktorkort och taxiförarlegitimation,
2. läkares anmälningskyldighet enligt 10 kap. 5 § körkortslagen (1998:488) och 3 kap. 5 § taxitrafiklagen (2012:211), och
3. sådant särskilt läkarutlåtande som krävs enligt 3 kap. 1 § tredje stycket körkortsförordningen (1998:980). *(TSFS 2017:106)*

Vad tycker Transportstyrelsen ?

MUNTLIGT KÖRFÖRBUD –
LÄKARENS ANSVAR

TIDSBEGRÄNSADE HINDER
ELLER POTENTIAL TILL
FÖRBÄTTRING

<6 MÅNADER

LÄKARES TILLSÄGELSE:
KAN INTE ÖVERKLAGAS

Överenskommelse om körförbud

Överenskommelse om körförbud på grund av sjukdom

**Överenskommelse om körförbud på grund av
sjukdom utfärdad av
klinik: _____**

Undertecknad har idag av doktor .....
mottagit information om att jag på grund av sjukdom inte får
köra bil eller annat körkortspliktigt fordon till dess att jag erhåller
ett nytt besked.

Jag är medveten om att vid överträdelse av körförbudet kommer
läkaren enligt körkortslagen fullfölja sin anmälningsskyldighet till
Transportstyrelsen och rekommendera körkortsåterkallelse.

..... den / 20

_____
Namnteckning

Namnförtydligande: _____

Personnummer: _____

_____
Utfärdande läkares underskrift

Kopia överlämnad till patienten.

Anmälan för medicinsk olämplighet

Läkares anmälan

enligt 10 kap. 5 § körkortslagen (1998:488) och 3 kap. 5 § taxitrafiklagen (2012:211)
om medicinsk olämplighet att inneha körkort, körkortstillstånd, traktorkort eller
taxiförarlegitimation

90200031

Identiteten är styrkt genom:		(ååååmmddnnnn)
☐ ID-kort *	☐ Företagskort eller tjänstekort **	Personnr: .....
☐ Svenskt körkort	☐ Personlig känedom	Namn: .....
☐ Försäkrat enligt 18 kap. 4 § ***	☐ Pass ****	Adress: .....
Asterisk-förklaringar på sid 2		.....

Anmälan om olämplighet

Om en läkare vid undersökning av en person finner att personen av medicinska skäl är olämplig att ha körkort, körkortstillstånd, traktorkort eller taxiförarlegitimation, ska läkaren anmäla det till Transportstyrelsen. Innan anmälan görs ska läkaren underrätta personen.

eller

Anmälan om sannolik olämplighet

Om en läkare vid undersökning eller genomgång av journalhandlingar finner det sannolikt att personen av medicinska skäl är olämplig att ha körkort, körkortstillstånd, traktorkort eller taxiförarlegitimation och personen motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen. Personen som anmälan avser behöver inte underrättas innan anmälan görs.

Medicinska förhållanden som utgör grund för anmälan (ange t.ex. diagnos och funktionsnedsättning)

Hur göra vid hinder för
körkortsinnehav vid
kognitiv sjukdom?

Medicinsk lämplighet vid
kognitiv sjukdom

**Som regel uppfylls inte medicinska kraven för
körkortsinnehav vid kognitiv
sjukdom/demenssjukdom**

- Men det finns undantag
- VAD är det som gör att en person inte uppfyller kraven?

Hur tolkar Transportstyrelsen körkortslagen?

Innehav vid demens

3 § Demens utgör hinder för innehav. Vid lindrig demens kan dock innehav av behörigheterna AM, A1, A2, A, B, BE eller traktorkort medges. (TSFS 2013:2) •

Allmänna råd

Demens bör anses som lindrig om patienten, trots påtagligt försämrad förmåga till aktivt yrkesarbete och sociala aktiviteter, ändå har förmågan att föra ett självständigt liv med ett förhållandevis intakt omdöme.

Kognitiva domäner

Minne

Språk

Exekutiva funktioner

Sociala funktioner

Uppmärksamhet

Visuospatiala funktioner

Vilka
nedsättningar
medför störst
olämplighet?

(Minne)

(Språk)

Exekutiva funktioner!

(Sociala funktioner)

Uppmärksamhet!

Visuospatiala funktioner!

Innebörd i trafiken?

- Klarar patienten orientera sig i trafiken?
- Minns patienten vilken hastighet det är som gäller?
- Klarar patienten att uppmärksamma det som krävs i trafiksituationer?
- Förstår patienten innebörden av t.ex skyltning i olika trafiksituationer?

Kognitiva tester för att
bedöma relevanta
förmågor för
körkortsinnehav

MoCA (Montreal Cognitive Assessment)

MMSE (Mini Mental State Examination)

**RUDAS (Rowland Universal Dementia
Assessment Scale)**

TMT (Trailmaking Test) A + B

AQT (A Quick Test)

Nedsatt
testresultat
≠
Medicinsk
olämplighet

- OBS! Svårighet vid test innebär inte per automatik att pat inte uppfyller medicinska kraven! Det kan dock vara prediktivt (framförallt TMT).

MMSE
MoCA
RUDAS

Minne!

Språk!

Exekutiva funktioner!

(Sociala funktioner)

Uppmärksamhet!

Visuospatiala funktioner!

TMT A + B
AQT

(Minne)

(Språk)

Exekutiva funktioner!

(Sociala funktioner)

Uppmärksamhet!

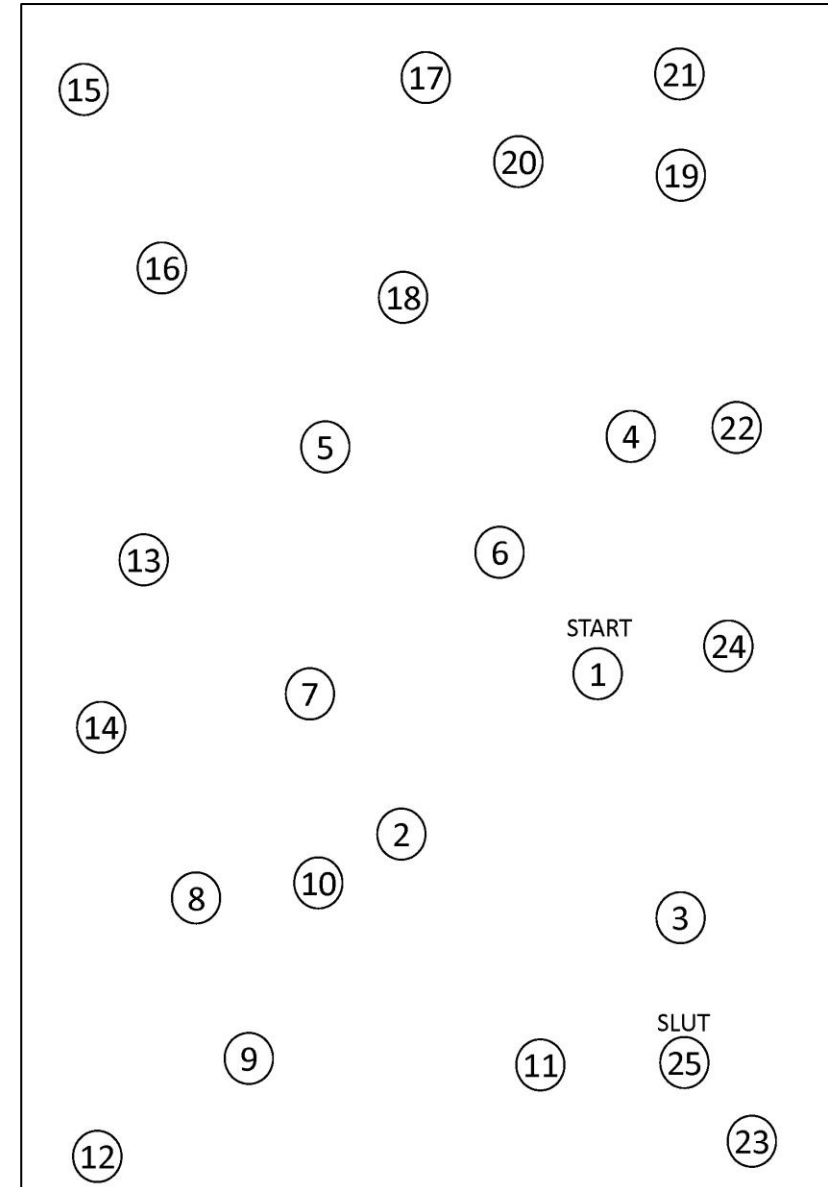
Visuospatiala funktioner!

TMT A (Trial Making test A)

Kartläggare:

- Visuell avsökningsförmåga
- Psykomotorisk hastighet

Trail Making Test A	X antal SD sämre än medelvärdet				X antal SD bättre än medelvärdet					
	-4 SD	-3 SD	-2 SD	-1 SD	NORMVÄRDE					1 SD=
				Medelvärde	+1 SD	+2 SD	+3 SD	+4 SD		
Åldersgrupp										
20-39 år (n = 107)	49	42,5	36	29,5	23	16,5	10		6,5	
40-59 år (n = 139)	60,8	52,2	43,6	35	26,4	17,8	9,2		8,6	
60-69 år (n = 89)	77,9	66,5	55,1	43,7	32,3	20,9	9,5		11,4	
≥70 år (n = 75)	90,8	78	65,2	52,4	39,6	26,8	14		12,8	

Värden hämtat från Scandinavian Journal of Occupational Therapy, Volume 27, 2020 - Issue 3 Cognitive prerequisites for fitness to drive: Norm values for the TMT, UFOV and NorSDSA Av Helena Selander, Ewa Wressle & Kersti Samuelsson

TMT B (Trial Making test B)

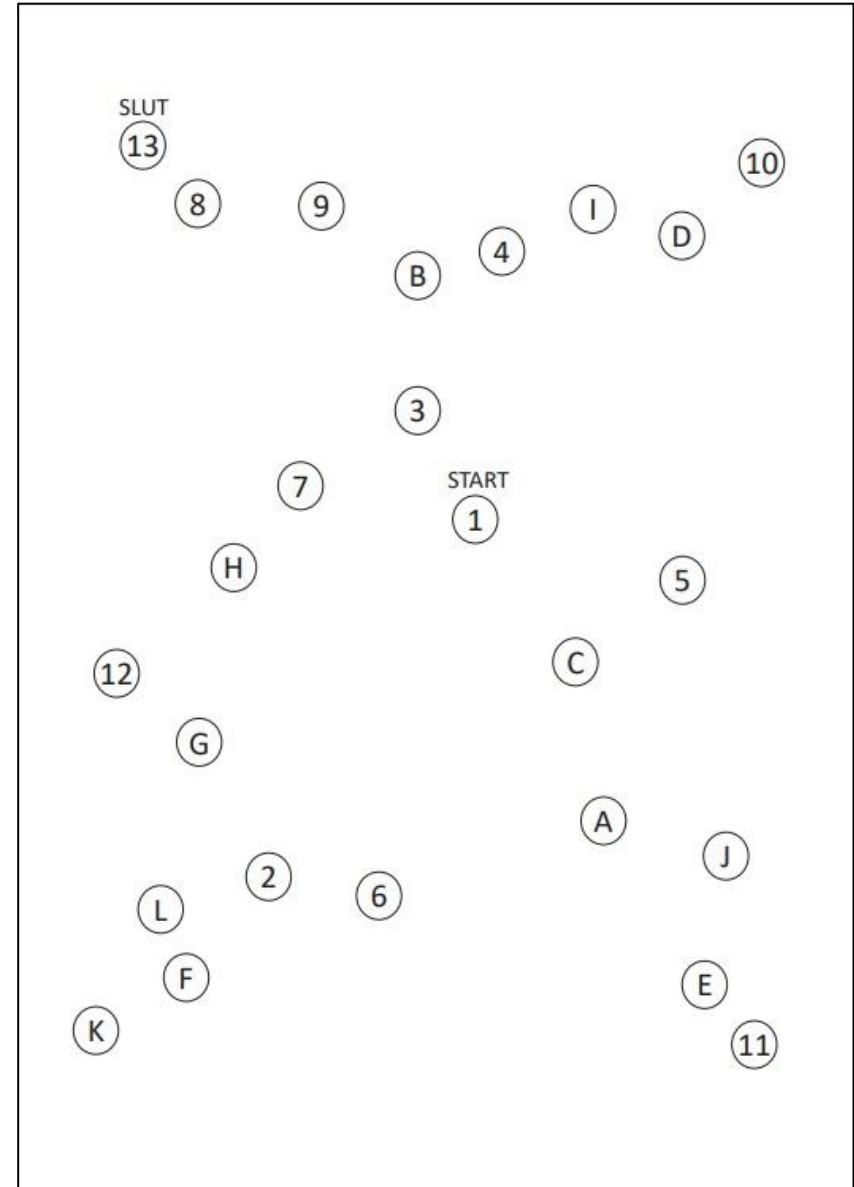
Kartlägger:

- Visuell avsökningsförmåga
- Psykomotorisk hastighet
- Mental flexibilitet (flexibel i strategin)

Trail Making Test B	X antal SD sämre än medelvärdet				X antal SD bättre än medelvärdet					
	-4 SD	-3 SD	-2 SD	-1 SD	Medelvärde	+1 SD	+2 SD	+3 SD	+4 SD	1 SD=
Åldersgrupp										
20-39 år (n = 107)	141,6	120	98,4	76,8	55,2	33,6	12			21,6
40-59 år (n = 139)	141,4	120,3	99,2	78,1	57	35,9	14,8			21,1
60-69 år (n = 89)	193,1	163,6	134,1	104,6	75,1	45,6	16,1			29,5
≥70 år (n = 75)	264,3	222,7	181,1	139,5	97,9	56,3	14,7			41,6

↓ Värden hämtat från * ↓

Värden hämtat från Scandinavian Journal of Occupational Therapy, Volume 27, 2020 - Issue 3 Cognitive prerequisites for fitness to drive: Norm values for the TMT, UFOV and NorSDSA Av Helena Selander, Ewa Wressle & Kersti Samuelsson

AQT (A Quick Test)

- Kartlägger:
- Psykomotorisk snabbhet genom att ange färg och form på geometriska figurer så snabbt som möjligt.

Värden 1–2 SD* från referensmedel	Utbildning ≤ 12 år		Utbildning > 12 år		Oavsett utbildning	
	<70 år (N=54)	>70 år (N=107)	<70 år (N=117)	>70 år (N=94)	<70 år (N=171)	>70 år (N=201)
AQT färg	>25–28	>32–37	>26–30	>28–31	>26–29	>30–35
AQT form	>36–41	>43–50	>35–40	>41–48	>35–41	>41–49
AQT färg-form	>72–82	>84–98	>73–87	>79–92	>73–86	>82–96

* Standardavvikelser

AQT

Namn: _____ Personnummer: _____
 _____ Testdatum: _____

Del 1: Färg

RESULTAT, del 1.
 Antal sekunder: _____
 Antal fel: _____
 Kommentarer: _____
 _____
 _____

Del 2: Form

RESULTAT, del 2.
 Antal sekunder: _____
 Antal fel: _____
 Kommentarer: _____
 _____
 _____

Del 3: Färg och form

RESULTAT, del 3.
 Antal sekunder: _____
 Antal fel: _____
 Kommentarer: _____
 _____
 _____

Svenskt Demenscentrum

20241216 • www.demenscentrum.se

Vanliga trafiksituationer:

- **Anpassning till korsningar:** Hantering av högerregeln, trafiksignaler, stopplikt och väjningsplikt. Planera din körning så du inte hindrar korsande trafik. Är du tydlig mot dina medtrafikanter?
- **Landsvägskörning:** Höga hastigheter kräver god uppmärksamhet, korrekt placering och avpassat avstånd till framförvarande fordon.
- **Vänstersväng på landsväg:** Ett av de farligaste momenten, planera i god tid och kontrollera trafiken bakom.
- **Omkörning:** Kräver bedömning av sikt, hastighet och mötande trafik, samt tydlig blinkerssignalering.
- **Busshållplatser:** Väjningsplikt mot bussar som ska starta på vägar med 50 km/h eller lägre.
- **Mörker och nedsatt sikt:** Sänkt hastighet och ökad riskmedvetenhet i dimma, kraftigt regn eller mörker. Använd reflexer och korrekt ljus.
- **Halka:** Anpassning efter snö, is, blöta löv eller lera.
- **Cirkulationsplats:** Placering, blinkers vid utfart och väjningsplikt mot de i cirkulationen.

Vid:

- **MMSE** = <20 poäng eller påtagliga visuospatala och/eller exekutiva svårigheter– ej aktuell för körförmågebedömning då svårigheterna inte är förenliga med säker bilkörning. Detta förutsätter att testning gjorts när patienten är i kognitivt habitualtillstånd och ej i samband med akut sjukdom.
- **MMSE 20–30**: Mer svårbedömt och rekommenderas komplettering av testning med **TMT A**, **TMT B** samt **AQT**. Om godkända tester får patient köra bil men ny testning bör göras om ett år.

Nedanstående är föreslagna absoluta gränser att förhålla sig till där oavsett patientens ålder är resultaten så pass nedsatta att ställning till kontakt med Transportstyrelsen ska tas.

- **TMT A**: >70 sekunder talar för uttalad nedsatt psykomotorisk hastighet oavsett åldersgrupp. Detta motsvarar sämre än 3–4 SD för patienter i åldersgrupp >60 år. Troligast ej förenligt med bilkörning.
>50 sekunder talar för viss förlångsamning, motsvarar sämre än 1–2 SD för patienter i åldersgrupp >60 år. Ej ensamt tillräckligt talande för olämplighet vid bilkörning.
- **TMT B**: >180 sekunder talar för uttalad nedsatt psykomotorisk hastighet samt nedsatt mental flexibilitet oavsett åldersgrupp. Detta motsvarar sämre än 3–4 SD för patienter i åldersgrupp >60 år. Troligast ej förenligt med bilkörning.
>140 sekunder talar för viss förlångsamning och nedsatt mental flexibilitet, motsvarar sämre än 1–2 SD för patienter i åldersgrupp >60 år. Ej ensamt tillräckligt talande för olämplighet vid bilkörning.
- **AQT**: >75 sekunder i del 3 talar för uttalat nedsatt uppmärksamhetsförmåga samt exekutiva nedsättning. Detta motsvarar sämre än 2 SD för patienter >65 år. Troligast ej aktuellt med bilkörning.

Ledningsdokument 73094-2

Primärvårdens arbetsterapeuter

TMT A+B

AQT

Bedömning och
rekommendation
utifrån testresultat

Specialistutredningsenheters Arbetsterapeuter

Teoretisk körförmågebedömning

- Post hjärnskada
- 2h
- Ej simulator
- Kan göras med tolk, men av begränsat värde

Praktisk körförmågebedömning

- Arbetsterapeut och körskolelärare
- Protokoll enl P-drive
- OBS! Ej tillförlitligt när pat begärt egen bedömning av trafikskola

Kognitiv
körförmåga
efter
slutenvård?

Uppföljning **kognition** efter akut konfusion

Uppföljning enbart körkort? Oftast nej!

Undvik anmälan om medicinsk olämplighet
vid tillfällig åkomma

Ställningstagande till demensutredning
(bakomliggande kognitiv svikt i >6 månader)

Vårdgivarwebben – Kognitiv sjukdom

Regionens officiella webbplats

För vårdgivare och samarbetspartners

Kontakt Languages Lyssna Innehåll

Sök

Behandlingsstöd Patientadministration Samverkan och avtal Forskning och utbildning IT-stöd Dokumentarkiv

För vårdgivare och samarbetspartners → Samverkan och avtal → För Kommun och Region i samverkan
→ Kognitiv sjukdom/demenssjukdom

Kognitiv sjukdom/demenssjukdom

Demenssjukdomar kallas numera för kognitiva sjukdomar. Kognitiv sjukdom innebär att symtomen är en bestående nedsättning i kognitiva och praktiska förmågor. Det är vanligt förekommande i högre åldrar men finns även hos yngre personer.

Kognitiv sjukdom innebär ett komplext, obotligt och oftast långvarigt förlopp. Symtom och behov skiljer sig helt åt, beroende på var i sjukdomsförloppet

Relaterade länkar

[Demenssjukdomar - Socialstyrelsen](#)

[Demenscentrum](#)

[Geriatriska mottagningen Västerås](#)

Styrande dokument

Utredningsmaterial

Vägledning, körkortslämplighet och vapeninnehav

[Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m.](#) >

[Rekommendationer för körförmågebedömning vid demenssjukdom - Geriatriska mottagningen Västerås sjukhus](#) >

[Överenskommelse om körförbud på grund av sjukdom - Region Västmanland](#) >

[Patientbroschyr om körförbud - Region Västmanland](#) >

[Bilkörning och demens. Svenskt Demenscentrum](#) 📄

[Körkort och demenssjukdom. Sveriges regioner i samverkan](#) 📄

[Socialstyrelsens vägledning om vapeninnehav och läkares anmälningskyldighet \(PDF\)](#) >

[Vapen och demenssjukdom. Demenscentrum](#) 📄

Sjukdomsinformation och behandling

Ny remissmall

Remiss Journal Läkemedelslista Labsvar

Kontakt: 2026-02-27 Telefonkontakt, Selin, Alexander, Specialistläkare, 2T...

Remissdatum: 2026-02-27

Remitterande enhet: Geriatriska mottagningen

Mottagande enhet: Geriatriska mottagningen

Remisstyp: Vårdbegäran Konsultationsremiss

Remissmall: Vårdbegäran, Geriatriska mottagningen

Mottagande yrkesroll: (Ingen)

Remissmottagare: (Ingen)

Svarsmottagare: Selin, Alexander, Specialistläkare, 2TFH

Länkar:

Remittent: Selin, Alexander, Specialistläkare, 2TFH

Remissen gäller

- Kognitiv sjukdom
- Överlag till Geratrisk rehabilitering
- Uppföljning körförmåga och kognition
- Annat

Anamnes (inkl duration av kognitiv nedsättning)

Kognitiv testning och aktivitetsbedömning

Kognitiv symtomenkät

Basala prover enl vårdprogrammet

DT/MR-hjärna

Uteslutning/behandling av andra troliga orsaker

Läkemedelsgenomgång

Temporärt körförbud

Tolkbehov

Samtycke till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (SVOD)

Ny remiss Ta bort... Skriv ut... Signera och skicka Spara Stäng

Frågor?

Referenser

[Statistik över återkallade körkort efter återkallelsepunkt – Transportstyrelsen](#)

Körkortslagen 1998

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m - [Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(TSFS 2010:125\) om medicinska krav för innehav av körkort m.m., konsoliderad elektronisk utgåva](#)

Uppföljning kognition och körförmåga - arbetsbeskrivning för läkare Geriatriska mottagningen - Ledningssystemet